

L'adaptació dels estudis de Medicina a l'Espai Europeu

M Teresa Estrach

Facultat de Medicina. Universitat de Barcelona.

Resum

L'entrada de les facultats de Medicina a l'Espai Europeu d'Educació Superior és una oportunitat per canviar les metodologies docents i elaborar uns plans d'estudi per objectius que avaluin les competències, és a dir, els coneixements, les habilitats, les actituds i les aptituds que han d'assolir els metges del segle XXI. Tot el procés de l'adaptació no serà possible sense la implicació de les universitats i els recursos econòmics per part dels governs.

Introducció

Les facultats de Medicina de tot el país, des de fa mesos, estem treballant en el disseny dels nous plans d'estudi per tal d'adaptar l'ensenyament de la medicina a l'anomenat Espai Europeu d'Educació Superior (EEES). L'EEES es va constituir seguint les directius de la declaració de Bolonya de 1999, signada per 25 membres de la Unió Europea, per iniciativa dels rectors de les universitats europees, per tal de millorar la qualitat i crear un espai comú. Posteriorment, a la Cimera de Lisboa de 2001, es van establir els objectius per al 2010, pels quals els diferents governs dels països implicats es comprometien a desenvolupar l'EEES i l'Espai Europeu de Recerca (EER).

Per tal de garantir l'èxit del procés caldrà la implicació de dues parts: per una banda, les universitats, que s'han d'adaptar a les necessitats de la societat mitjançant un procés cooperatiu i obert i, per altra banda, els governs que han de donar el suport econòmic necessari per al projecte.

Una de les eines fonamentals de l'EEES és l'anomenat sistema comú de crèdits (ECTS), basats en el treball de l'alumne, dins del marc d'una formació basada en competències que fomenti la mobilitat i la cooperació per tal de garantir la qualitat, estimular l'aprenentatge al llarg de la vida i establir unes estretes relacions entre l'EEES i l'EER. Aquests fets han d'estar llestos abans de l'any 2010.

En el cas de les facultats de Medicina, per tal que el títol de metge sigui homologable al dels altres països europeus, els plans d'estudis hauran de seguir unes directrius comunes: per una part, les directrius europees i, en el nostre cas, a més, les normatives i la legislació vigents al nostre país^{1,2}.

Tot això ens obligarà a realitzar canvis importants, tant en les formes d'ensenyar com en les d'aprendre. Haurem d'adaptar el nostre vocabulari. Parlarem de crèdits ECTS; ja no parlarem de licenciatura de Medicina sinó de grau de Medicina, que tindrà 360 crèdits distribuïts al llarg de sis anys amb una càrrega de 60 crèdits per any.

La Facultat de Medicina enfront del canvi

La majoria de les facultats de Medicina han realitzat molts canvis les darreres dècades i ningú posa en dubte que la majoria han resultat positius i cabdals per a que la formació dels nostres metges hagi millorat progressivament.

Avui, els nostres estudiants surten de les facultats amb moltes més hores d'ensenyament pràctic però encara mancats d'algunes habilitats fonamentals necessàries per fer de metge, com poden ser les habilitats de comunicació o les capacitats per la presa de decisions clíniques.

Aprofitem l'entrada a l'EEES per a que, seguint les normatives, sapiguem utilitzar l'autonomia universitària per donar un segell d'identitat als nostres metges i establir les bases del professional que necessita la societat del segle XXI³.

Davant Bolonya, la primera reacció, tant per part del professorat com dels alumnes, per diferents motius, pot ser de por, i fins i tot de rebuig, i això els fa adoptar una actitud reticent i un tant conservadora. És un deure dels responsables dels òrgans de gestió de les facultats saber transmetre el que té de positiu.

Correspondència: M Teresa Estrach Panella
Facultat de Medicina
Universitat de Barcelona
c/ Casanova, 143
08036 Barcelona
Tel. 93 403 52 50
Fax 93 403 52 54
Adreça electrònica: mtestrach@ub.edu

Estem preparades les facultats de Medicina per afrontar l'EEES?

Pel que respecta a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona, la que millor conec, puc dir sincerament que el procés està resultant molt complicat. Calen dosis suplementàries de coordinació i convenciment, tant per part dels professors com dels alumnes, per arribar a una situació de consens. Tot i que la Universitat els darrers anys ha intentat fer una tasca pedagògica sobre què significa i suposa l'EEES i l'organització dels ensenyaments en graus i màsters, i ens ha facilitat molta informació mitjançant l'organització de sessions, jornades, documents⁴, etc., moltes vegades les directrius que hem rebut per part de les instàncies superiors, bé sigui per part de la pròpia Universitat o del Ministeri d'Educació, no sempre han estat prou entenedores i, fins i tot, ens han donat missatges contradictoris que han suposat desfer la feina feta.

No m'agradaria donar una visió pessimista del panorama però, pel que respecta en concret a la Facultat de Medicina, és difícil implicar el professorat, especialment els clínics, que han de compaginar la docència amb l'assistència i la recerca i, a més, coordinar-se entre ells i amb els professors de matèries bàsiques. Per fer el canvi, i a més fer-ho bé, que és el que desitgem tots, hi ha pocs recursos, especialment de suport administratiu, que facilitin la feina organitzativa. Hem de poder transmetre la part positiva d'aquest tipus de modificacions i fer-les arribar a tots els implicats –Universitat, consells socials, govern i societat– perquè tots col·laborin en el projecte.

Amb Bolonya haurem de modificar moltes coses, però crec que és important que les facultats entenguem el perquè d'aquests canvis i que no es vegin com simples imposicions administratives sinó com una excusa que dona l'oportunitat de millorar els aprenentatges i posar-se al dia en molts aspectes, especialment en metodologies docents, fent un ensenyament diferent centrat en l'alumne, en competències professionals, la qual cosa vol dir que l'alumne assoleixi uns coneixements, habilitats, aptituds i actituds que haurà de tenir un metge. Una altra cosa és com avaluarem correctament aquestes habilitats⁵.

Les facultats de Medicina de Catalunya⁶ disposen dels anomenats catàlegs de competències, que hauran d'estar inclosos en els plans docents seguint les directrius marcades pel Ministeri referents als estudis de grau de Medicina.

Com es farà a la Facultat de Medicina?

Els canvis hauran de seguir unes directrius marcades, tant per ser un ensenyament amb directrius europees com per la pròpia legislació ministerial, que disposa que l'ensenyament haurà de tenir 360 crèdits ECTS que s'hauran de cursar en 6 anys i estableix un marc general per què les facultats ho puguin fer possible.

El problema és que tot i que des de fa anys se sabia que arribava Bolonya, fins fa pocs mesos les facultats no ens hem posat realment en marxa i, al final, amb les presses i els terminis, podem no fer la feina ben feta. S'ha de tenir en compte que calen moltes actuacions a diferents nivells per tal que s'aconsegueixi el grau de consens suficient.

Millorarà Bolonya la qualitat dels nostres futurs metges?

Hauríem d'estar convençuts que sí. Tenim la sort que el perfil de l'estudiant de Medicina és molt bo i sóc dels professors que creuen que la majoria té ganes d'aprendre.

Per tal que sigui útil el canvi haurem de definir i avaluar al final del procés les competències professionals, tant les específiques del propi ensenyament com les genèriques i transversals.

Conclusions

Les facultats de Medicina ens enfrontem al desplegament de l'EEES. Tenim per davant una oportunitat per millorar els nostres ensenyaments fent les reformes necessàries en els plans d'estudi i reformant les metodologies d'aprenentatge i avaluació. La principal dificultat és la manca de recursos de què disposen les universitats.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

1. Real Decreto 1393/2007, de 29 de octubre por el que se establece la ordenación de las enseñanzas universitarias oficiales. BOE, 30-10-2007.
2. Orden ECI/332/2008, de 13 de febrero, por la que se establecen los requisitos para la verificación de los títulos universitarios oficiales que habiliten para el ejercicio de la profesión de médico. BOE, 15-2-2008.
3. Cardellach F, Vilardell M. Hacia el perfil de médico que necesita la comunidad. Med Clin (Barc). 2006;127:136-8.
4. La UB dins l'espai europeu d'educació superior. Grau UB090909. Consultable a: www.ub.edu/ub/europa/. Accés el 10 de juny de 2008.
5. Palés J, Cardellach F, Estrach MT, Gomar C, Gual A, Pons F, et al. Defining the learning outcomes of graduates from the Medical School at the University of Barcelona. Catalonia (Spain). Med Teacher. 2004;26(3):239-43.
6. AQU. Grup de treball del Programa DISSENY de Medicina. Competències professionals bàsiques comunes dels llicenciats de Medicina formats a les universitats de Catalunya. Barcelona: Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya; 2006.